

TÁJÉKOZTATÓ JELENTÉS **a Kormány részére**

a nemzetgazdaság 2002. évi **munkavédelmi helyzetéről**

2003. június

BEVEZETÉS

A nemzetgazdaság 2002. évi munkavédelmi helyzetéről készített „Tájékoztató jelentés”-ben a munkavédelem állami irányításáért felelős foglalkoztatáspolitikai és munkaügyi miniszter, a feladat- és hatásköréről szóló kormányrendelet alapján – az egészségügyi szociális és családügyi miniszterrel együttesen – beszámol ¹⁾ a Kormánynak az előző évi munkavédelmi helyzet alakulásáról.

A munkavédelmi helyzet évenkénti áttekintése ²⁾ során készített tájékoztatás a munkavédelemről szóló 1993. évi XCIII. törvény (Mvt.) figyelembevételével elsősorban a munkavédelem állami feladatainak végrehajtásáért felelős szervek tapasztalati beszámolóin alapul.

A munkavédelem törvényi fogalmát követve a tájékoztató együttesen kezeli a szervezett munkavégzésre vonatkozó biztonsági és egészségügyi követelmények megvalósításának körülményeit, minőségi és mennyiségi jellemzőit.

A jelentés összeállításához hozzájárultak a szakterületen irányító feladatot ellátó minisztériumok írásban megküldött és feldolgozott tapasztalatai, valamint a munkavédelmi kutatásra és képzésre szakosodott intézményektől kapott információk.

A munkavédelmi felügyeletet ellátó hatóságok közül az első fejezet tartalmazza az Országos Munkabiztonsági és Munkaügyi Főfelügyelőség (OMMF) és a Magyar Bányászati Hivatal (MBH) munkabiztonsági vonatkozású beszámolóit, míg a második fejezetben az Állami Népegészségügyi és Tisztiorvosi Szolgálat (ÁNTSZ) ismerteti a munkaegészségügy elmúlt évi helyzetét.

A jogszabályokban előírt érdekegyeztetés keretei között a munkavállalói érdekképviselői szervek írásban is véleményt nyilvánítottak, illetve a jelentés tervezetét megtárgyalta és jóváhagyta egyrészt a Munkavédelmi Koordinációs Tárcaközi Bizottság június 5-i, másrészt az OÉT Munkavédelmi Bizottsága május 29-én megtartott teljes ülése.

1) A foglalkoztatáspolitikai és munkaügyi miniszter feladat- és hatásköréről szóló 143/2002. (VI. 28.) Korm. rendelet 7. § (1) bekezdés c) pontja.

2) A munkavédelemről szóló 1993. évi XCIII. törvény 14. § (1) bekezdés e) pontja

I. A MUNKABIZTONSÁG HELYZETE

1. A munkafeltételek alakulása az OMMF tapasztalatai alapján

A munkabiztonság helyzetét, a munkakörülmények alakulását változatlanul a munkáltatók gazdasági helyzete határozta meg, az alacsony jövedelmezőségű vállalkozások munkavédelmi színvonala, hozzáállása ezzel arányos. Természetesen a makrogazdasági folyamatok is kihatnak a gazdálkodó szervezetek munkavédelmi fejlesztési lehetőségeire és színvonalára.

A gazdálkodó szervezetek munkavédelmi helyzetét alapvetően befolyásoló változás az elmúlt évben nem történt, azonban a gazdaság egyes ágazatai közötti különbség meggyénként is érzékelhetővé vált.

Sajnálatosan visszatérő megállapítás évente, hogy a munkáltatók döntő többsége továbbra sem fordít kellő figyelmet a megelőzésre, annak ellenére, hogy a munkavédelmi előírások a gazdaságban szélesebb körben váltak ismertté. Takarékosági megfontolásból, nemtörődomségből eltekintenek attól az elvtől, hogy a balesetek megelőzésének fontos feltétele a munkabiztonsági szakemberek alkalmazása és hatékony tevékenysége, továbbá elmarad a következetes belső munkavédelmi ellenőrzés, számonkérés.

Mindezek ellenére általánosságban megállapítható, hogy a gazdaság szereplőinek jogkövető magatartása az előző évekhez képest kedvező irányba mutat, melyet tovább segíthet az elmúlt évtől kötelezően végrehajtandó munkáltatói kockázatértékelés folyamata.

1.1. A gazdaság egyes területei

A területi munkabiztonsági és munkaügyi felügyelőségek ellenőrzési tapasztalatai, az ellenőrzések nyomán hozott államigazgatási intézkedések és a bekövetkezett balesetek elemzése következtében a főbb gazdasági ágazatokat a következőképpen lehet értékelni:

Az **egészségügyben** tovább folytatódott a kórházak rekonstrukciója, a munkahelyek munkabiztonsági állapota javult. A munkaeszközök biztonsága alapvetően nem változott, amelyből több kisebb baleseti sérülés származott, elsősorban a kiszolgáló tevékenységeknél.

Az **erdőgazdálkodásban** a fakitermelést meghatározóan vállalkozók végezték. A fokozottan veszélyes tevékenység személyi és tárgyi feltételei nem javultak. A munkavállalók a munkavégzésre vonatkozó szabályokat nem ismerték, a munkáltatók az előírt egyéni védőeszközöket nem biztosították.

Az **építőipari kivitelezési munkák** többszintű alvállalkozói rendszere nem segítette a munkavédelmi előírások megtartását, változatlanul jellemző a munkavégzésre vonatkozó előírások mellőzésével végzett munka, a technológiai fegyelem megsértése, az egyéni védőeszközök használatának mellőzése. Az iparágban a felügyelőségek az átlagnál gyakrabban éltek a munkavédelmi bírság eszközével.

Az **élelmiszeriparban** lényeges munkavédelmi változás nem történt. A munkahelyeken változatlan az elcsúszásveszély, a kézsérülések gyakorisága, az eltávolított védőburkolattal történő munkaeszköz használat. A technológiai utasítások munkabiztonsági előírásainak megtartása javult, amely az EU követelményrendszerének való megfelelésre törekvés következménye.

A **faiparban** a kedvezőtlen tendenciák nem változtak. A munkahelyek és munkaeszközök munkabiztonsági állapota, a szerszámok és erőátviteli egységek védőburkolata továbbra sem megfelelő. Jellemző volt, hogy a munkavállalók a műveleti előírásokat nem tartották be; a munkavégzés a szükséges egyéni védőeszközök nélkül történt; az üzembe helyezésre kötelezett gépek megfelelőség tanúsítása hiányos.

A **gépiparban, gépjávitásban**, a műszaki színvonalban meglévő különbségek jól érzékelhetőek a munkabalesetek alakulásában. A gépjávitásra jellemző a biztonsági berendezések, a kis üzemekben a szakmai alkalmazási feltételek hiánya. A több műszakban dolgozóknál a technológiát kiszolgáló munkaeszközök okoztak munkabalesetet.

A **kereskedelemben, vendéglátásban** jelentős beruházások történtek, viszont a munkáltatók egy része nem fordított kellő figyelmet a munkavédelmi előírások megtartására. A szabálytalan anyagtárolás, a villamos biztonsági előírások figyelmen kívül hagyása, és az előírás ellenes anyagmozgatás okozott sokszor balesetet.

A **mezőgazdaságban** a korábbi évek problémái továbbra is fennálltak, különösen az erő- és munkagépek vonatkozásában. Az ágazatban egyre kevesebb a főoglalkozású munkavédelmi szakember, az épületek állaga romlott, a munkavégzésre vonatkozó szabályok ismerete nem javult. A legtöbb műszakilag elavult, balesetveszélyes munkaeszköz az állattenyésztésben üzemelt.

A **textil-, konfekció-, cipőiparban** a bekövetkezett munkabaleseteket a magas teljesítményelvárás, a monotonia, és a biztonsági berendezések kiiktatása, valamint az egyéni védőeszközök hiánya okozta. A munkahelyek biztonságát a szabálytalan anyagtárolás és szállítás csökkentette.

A **nyomda- és papíriparban** a tulajdonosváltások után korszerű üzemek jöttek létre, a munkavédelmi hiányosságok így nem termelődnek újra, a gyártási volumen folyamatosan fejlődött és az iparág munkabiztonsági veszélyeztetettsége csökkent. A balesetek jelentős része anyagmozgatási hiányosságokból származott.

A **vegyiparban** megállt a létszámcsökkentés. A zárt technológia, a munkavédelmi szakemberek alkalmazása, és a munkavégzésre vonatkozó szabályok ismerete javult. A nem nagy számú munkabaleset főleg az anyagmozgatási előírások és az egyéni védőeszközök használatának mellőzéséből adódott.

1.2. Az egyéni védőeszköz ellátás helyzete

Általánosítható tapasztalat, hogy kellő szakértelemmel, mindenfajta védelmi célnak megfelelően beszerezhetőek az egyéni védőeszközök. A hazai forgalmazásban csak egy-egy szélsőséges méret hiánya, vagy a raktárkészleten nem tartott drágább védőeszköz beszerzése jelenthet nehézséget, ami azonban így is akadályozza a folyamatos munkavégzést. Megoldást jelenthet a munkáltatóknál történő raktározás, a költségek miatt erre azonban csak kevés példa van.

Az utóbbi években jelentősen bővült a védőeszközt forgalmazók köre, akik rugalmasan alkalmazkodnak a felhasználási igényekhez.

A védőeszköz kínálat bővülése ellenére továbbra is gyakori a munkavállalók védelmének részleges vagy teljes elmulasztása.

A felügyelőségek ellenőrzési tapasztalatai szerint a védőeszköz juttatása és használata területén az elmúlt évben ismételt az építőipari ágazatban volt a legrosszabb a helyzet, de más szakmákban is gyakori volt az egyéni védőeszköz használatának mellőzése, pl. a könyvnyomtatásban, a nyomda- és papíriparban, elsődlegesen a hallásvédők esetén.

Külön kiemelés érdemel, hogy a közhasznú munkavégzés során alig volt olyan munkáltató, amely rendelkezne az egyéni védőeszközökre vonatkozó szabályozással. A közhasznú munkát leggyakrabban közvetlenül a közlekedési utak mentén végzik, ahol a veszélyeztettség igen komoly mértékű, hasonlóan a fakitermelési, építési-bontási munkákat, hulladékbegyűjtést végzőkéhez.

Az egyéni védőeszközök munkavédelmi megfelelőségi vizsgálatát végző hazai szervezetek számára igen nagy kihívás a folyamatosan érvénybe lépő, az egyéni védőeszközök vizsgálati követelményeit és módszereit rögzítő szabványok előírásaira való felkészülés, a minőségirányítási rendszer kialakítása. Egy-egy adott vizsgálat előírás szerinti, maradéktalan végrehajtása számos esetben olyan terhet jelent, amelynek a vizsgálóhelyek közül egy sem tudott eleget tenni. A vizsgálóhelyek, laboratóriumok a jogszabályban előírt feltételek teljesítésére, számukra elfogadható külső segítséget nem kaptak.

2. A munkabalesetek számának és gyakoriságának alakulása

A munkáltatók által megküldött, és az OMMF megyei felügyelőségein feldolgozott munkabaleseti jegyzőkönyvek alapján a munkabalesetek – ezen belül a halálos, súlyos, csonkulásos (és összes csonkulásos) – számát az 1. táblázat tartalmazza.

1. táblázat

A MUNKABALESETEK SZÁMÁNAK ALAKULÁSA					
ÉV / MEGOSZLÁS		2001.	2002.	ELŐZŐ ÉV %-a	
Összesen		25 536	25 284	- 1	
E B B Ő L	SÚLYOS*		223	262	+ 17
	E B B Ő L	HALÁLOS	124	163	+ 31
	CSONKULÁSOS		62	52	- 16
	CSONKULÁSOS**		367	279	- 24

* Súlyos baleset = halálos + súlyos csonkulás + egyéb súlyos

** Csonkulásos baleset = súlyos csonkulásos + egyéb csonkulásos

A táblázat adatai szerint a munkabalesetek számában szerény, 1%-os mérséklődés tapasztalható.

Jóval kedvezőtlenebb a súlyos – ezen belül a halálos kimenetelű – munkabalesetek számának alakulása.

Az összes (a súlyos és nem súlyos kategóriába tartozó) csonkulásos munkabalesetek száma jelentős mértékben mérséklődött.

Továbbra is megalapozott az a feltételezés – ahogy ezt a panaszbejelentések és a felügyelői ellenőrzések is alátámasztják –, hogy a munkabalesetek 18-20%-át elmulasztják bejelenteni a munkáltatók.

A munkabaleseti jegyzőkönyvek feldolgozása, illetve a felügyelői balesetvizsgálati tevékenység alapján a szükséges felügyelői intézkedések száma kis mértékben csökkent. A felügyelői intézkedések száma 2001. évben 1469, 2002-ben 1341 volt. 2001-ben az intézkedések aránya az összes munkabalesethez viszonyítva, 5,8%, míg 2002-ben 5,3% volt. A hiányságot megszüntető határozatok száma 885-ről 816-ra – 7,8%-kal – mérséklődött.

A halálos kimenetelű balesetek száma – ahogy ezt az 1. táblázat tartalmazza – 39-cel, 31%-kal növekedett. Közepes mértékben, 16%-kal mérséklődött a súlyos csonkulásos munkabalesetek száma. Az összes csonkulással járó munkabaleset száma jelentős mértékben, 88-cal, 24%-kal csökkent.

A 163 fő által elszenvedett halálos munkabaleset közül ez évben is közlekedés közben vették legtöbbet az életüket (73 fő). Az összes halálos munkabaleset 45%-a történt közlekedés közben, amely a 2001. évi adatokhoz viszonyítva 12%-os növekedést jelent (ebből 4 fő a vasúton utazó kamion gépkocsivezető volt).

Esés következtében 2-vel több, 32 fő halt meg 2002-ben, mint 2001-ben. Ennek ellenére az összes halálos balesethez viszonyított arány (19%) kedvezőbb az előző évi aránynál (25%).

Az anyagmozgatás során bekövetkezett halálos munkabalesetek száma 5-tel mérséklődött, az összes halálos kimenetelű munkabaleset 4%-át teszik ki. Az előző évi adatokhoz viszonyítva a csökkenés mértéke 24%.

Kedvezőtlenül alakult – az előző évi adatokhoz viszonyítva - a tárgyak leeséséből (+150%), az áramütés miatti (+80%), gázmérgezés okozta (+66%) halálos munkabalesetek száma.

Jelentős mértékben – 1-ről 4-re nőtt az égés, 4-ről 8-ra – az emberölés következtében elhunytak száma is. (Az adatok a móri bankrablás áldozatait is tartalmazzák.)

A folyadékba – folyóba – fulladt munkavállalók száma 2002-ben 5-ről 2-re csökkent.

A munkaeszközök szabálytalan üzemeltetése, karbantartása, kiszolgálása közben történt a halálos kimenetelű munkabalesetek mintegy 30%-a.

A munkabalesetek alakulását ágazati bontásban az 1. számú függelék tartalmazza.

A KSH által meghatározott 51 ágazati osztály közül huszonhatban emelkedett a munkabalesetek száma. Legjelentősebb mértékű a munkabalesetek számának emelkedése az irodagép- és számítógépgyártás (1165,0%!), papírgyártás (96,8%), ingatlanügylek (73,8%), dohánytermékek gyártása (33,3%), nagykereskedelem (25,0%) területén.

Mérséklődés elsősorban a számítástechnikai és ehhez kapcsolódó tevékenység (-66,7%), kőolaj-feldolgozás (-17,6%), fafeldolgozás (-16,5%), fémfeldolgozási termékek gyártása (-14,6%), kiskereskedelem (-13,7%) területén tapasztalható.

A munkabalesetek területi, megyei adatait és az országos adatokhoz viszonyított arányát a 2. számú függelék tartalmazza.

3. A minisztériumok munkavédelmi irányító tevékenysége

3.1. A munkavédelem ágazati irányítása

Az Mvt. előírása alapján a munkavédelem ágazati, szakmai irányítása keretében a tevékenység szerint illetékes miniszter feladata, hogy gondoskodjék a biztonsági szabályzatok kiadásáról, az ágazati jellegű munkavédelmi kutatásokról, fejlesztésről, a tájékoztatásról és közreműködjön az ágazati profilú továbbképzések szervezésében.

A tájékoztató jelentés elkészítéséhez az ágazat munkavédelmi helyzetéről és a tevékenységi körbe tartozó feladatokról információt adott a Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium (FVM), a Gazdasági és Közlekedési Minisztérium (GKM), a Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium (KvVM), a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma (NKÖM) és az Oktatási Minisztérium (OM).

A munkavédelmi tevékenységükről beszámoló tárcák többségénél, (FVM, GKM, NKÖM) továbbra sem működtetnek a munkabiztonság helyzetéről tájékoztató, adatszolgáltató rendszert.

Az OM a tanügyi jogszabályok vonatkozó előírása alapján, a baleseti információs rendszerét a tanuló- és gyermekbalesetek összegzésére használja fel.

A KvVM-en belül, a korábbi vízügyi tárcánál kötelező adatszolgáltatás volt, míg a környezetvédelmi tárcához tartozó nemzeti parkok, felügyelőségek és intézmények tekintetében nincs ilyen kötelezettség.

Az FVM hatáskörébe tartozó ágazat munkabiztonsági helyzetével kapcsolatos részinformációk, a minisztérium irányítása és felügyelete alá tartozó oktatás-, kutatási tudományos intézetektől és szervektől kerülnek a minisztériumba.

A ágazatuk munkavédelmi helyzetét a beszámolókból megfelelőnek, kielégítőnek jellemzik a tárcák.

A GKM arról tájékoztat, hogy az elmúlt évben a közlekedésben, az iparban és kereskedelemben érezhető volt a munkakörülmények javulása.

Az agrár ágazatban az elmúlt két esztendőben a gépberuházások növekedése is fejlődést mutat párhuzamosan azzal, ahogy a mezőgazdasági társas és magángazdaságok jövedelmezőségének javulása, a tárgyi feltételek lassú javulását teszik lehetővé (FVM).

A szabályozással kapcsolatban a tárcák a magyar munkavédelmi jogszabályokat az Európai Unió szabályrendszerrel összhangban lévőnek tartják.

A KvVM tapasztalatai szerint a nemzeti szabványok követelményei, előírásai egyes területeken szigorúbbak voltak az európai szabvány előírásoknál.

Az FVM kidolgozta a mezőgazdasági és erdészeti gépkezelői jogosítvány bevezetéséről és kiadásának szabályairól szóló miniszteri rendeletet, amely kiegészíti a Mezőgazdasági Biztonsági Szabályzatban meghatározott munkavédelmi követelményeket.

Tárca szintű munkavédelmi kutatásról a minisztériumok nem számoltak be, azonban az FVM információja alapján a hatáskörébe tartozó intézeteknél két témakörben is folytattak munkabiztonsági tárgyú kutatást, míg a GKM arról tájékoztatót, hogy a nagyobb gazdálkodó szervezetek (pl. Dunafer, MOL Rt.) saját költségvetésük terhére végeznek ilyen feladatot.

3.2. Közreműködés a munkavédelem országos programjának végrehajtásában

A munkavédelem országos programjáról szóló 20/2001. (III. 30.) OGY határozat végrehajtásával kapcsolatos egyes feladatokról szóló 2005/2002. (I. 11.) Korm. határozat alapján 2002. április 2-án megalakult a Munkavédelmi Koordinációs Tárcaközi Bizottság. A Bizottság munkája során szakmai konzultációt tart, véleményt nyilvánít, javaslattal él az OGY határozatból adódó kormányzati feladatok teljesítéséhez, valamint megvitatja, és javaslatot tesz a Kormány elé terjesztendő tárgyévi ütemtervre.

A Bizottság tagjai a feladatellátással érintett következő minisztériumok:

- Belügyminisztérium
- Egészségügyi, Szociális és Családügyi Minisztérium
- Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium
- Gazdasági és Közlekedési Minisztérium
- Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium
- Miniszterelnöki Hivatal

- Oktatási Minisztérium
  - Pénzügyminisztérium
  - Foglalkoztatáspolitikai és Munkaügyi Minisztérium
- és az alábbi közigazgatási szervek vezetői:
- Országos Munkabiztonsági és Munkaügyi Főfelügyelőség
  - Állami Népegészségügyi és Tisztiorvosi Szolgálat
  - Országos Egészségbiztosítási Pénztár
  - Magyar Bányászati Hivatal

A 2209/2002. (VII. 11.) Korm. határozattal módosított 2005/2002. (I. 11.) Korm. határozat alapján a Bizottság társelnökei a Foglalkoztatáspolitikai és Munkaügyi Minisztérium és az Egészségügyi, Szociális és Családügyi Minisztérium közigazgatási államtitkára.

A Bizottság működésével kapcsolatos titkársági feladatokat az FMM, az OMMF bevonásával látja el.

A Bizottság az elmúlt évben négy alkalommal ülésezett, amelynek során megtárgyalta az OGY határozat végrehajtásához kapcsolódó feladatok előkészítő programját és tájékoztatókat hallgatott meg folyamatban lévő munkákról. A részfeladatok ellátására, a szakmai munkák koordinálására négy szakbizottságot hozott létre.

A Bizottság éves munkájának központi témája volt a munkavédelem országos programja 2003. évi intézkedési és ütemtervének előkészítése és a javaslatlétéle nyomán fogadta el a Kormány az ütemtervről szóló 2010/2003. (I. 24.) Korm. határozatot.

4. Munkabiztonsági kutatás, fejlesztés, oktatás

Hazánkban munkavédelmi, vagy a munkavédelemmel szorosan összefüggő nemzetgazdasági szintű kutatás sem gazdálkodik, sem állami szerv felkérésére nem folyt 2002-ben.

A Munkavédelmi Kutatási Közalapítvány (MKK) nyertes pályázatok útján végzett kutatási-fejlesztési tevékenységet, elsősorban a kockázatbecslés, kockázatértékelés területén. A pályázatokat az OMMF és az OEP írta ki és támogatta.

Az MKK Munkakörnyezeti Vizsgáló Laboratóriumának akkreditációja egyre bővülő területekre szól, és jelentősebb megbízást a fizikai és kémiai kóroki tényezők meghatározására, munkakörülmények vizsgálatára néhány nagyvállalat biztosított.

A Munkavédelmi Kutatási Közalapítványban működik az ILO Nemzetközi Munkavédelmi Információs Központja.

Az elmúlt évben az Országos Munkavédelmi Képző és Továbbképző Kft. közreműködésével munkavédelmi szakember képzés

felsőfokon: a Budapesti Műszaki Egyetemen közös szervezésben, két csoportban,
középfokon (munkavédelmi technikus): az Országos Képzési Jegyzék alapján két csoportban indult.

Kihelyezett szakképzés folyt az ORFK, az OEP és a HM felkérésére.

Az OMMF megbízása alapján 50 fős felügyelői csoport kezdte meg a speciális ismeretekkel bővített tanulmányait.

Szakértők bevonásával folyik az akkreditált felsőfokú munkavédelmi szakképzés tanulmányi dokumentációjának kidolgozása. A Budapesti Műszaki Főiskola Főiskolai Tanácsa által már jóváhagyott tanterveket alapul véve – a Bánki Donát Gépészmérnöki Karral együttműködve – a tantárgyi programokat kifejlesztették. A tervek szerint a képzés teljes anyaga 2003-ban elkészül és akkreditációs eljárás alá kerül.

Egyéb oktatási tevékenységek, tanfolyamok keretén belül a gazdálkodó szervezetek és a vállalkozók részéről felmerült igény alapján a munkavédelmi szakembereken túl főleg munkavédelmi képviselők és gazdasági szakemberek tanultak az OMKT Kft. szervezésében.

Gazdasági szervezetek igénye alapján targoncavezetői, emelőgép kezelői, teherkötözői kihelyezett tanfolyamok formájában történt az oktatás.

2002-ben több száz főt képeztek ki alpin technikai tanfolyamokon, amelynek eredményeképpen ezen a kiemelten veszélyes területen dolgozók a szükséges biztonságtechnikai ismereteket megszerezték.

A munkavédelmi szakképzésben részt vett átlagos hallgatói összlétszám:

felsőfokon: 194 hallgató

középfokon: 154 hallgató.

5. Az OMMF 2002. évi tevékenysége

5.1. Szabályozás

Az egészséges és biztonságos munkavégzés alapvető követelményeinek megvalósítása érdekében az OMMF tevékenyen részt vett az Európai Unió joganyagának átvételét szolgáló, a munkahelyi biztonsággal összefüggő jogszabályok előkészítésében. Ennek során az OMMF szakmai előkészítésében kiadott jogszabályok a következők:

- A munkavédelemről szóló 1993. évi XCIII. törvény módosítása (2002. évi LIII. törvény).
- A munkavédelemről szóló 1993. évi XCIII. törvény egyes rendelkezéseinek végrehajtásáról szóló 5/1993. (XII. 26.) MüM rendelet módosítása [11/2002. (XII. 28.) FMM rendelet].
- A munkavédelem országos programjáról szóló 20/2001. (III. 30.) OGY határozat végrehajtásával kapcsolatos egyes feladatokról szóló 2005/2002. (I. 11.) Korm. határozat.
- Az építési munkahelyeken és az építési folyamatok során megvalósítandó minimális munkavédelmi követelményekről szóló 4/2002. (II. 20.) SZCSM-EüM együttes rendelet (a 92/57/EEC irányelv harmonizálása).
- A munkaeszközök és használatuk biztonsági és egészségügyi követelményeinek minimális szintjéről szóló 8/1998. (III. 31.) MüM rendelt módosítása 10/2002. (XII. 23.) FMM rendelet a 2001/45/EK irányelv alapján.
- Az egyes miniszteri rendeletek módosításáról szóló 3/2002. (IX. 30.) FMM rendelet (figyelemmel a szabványok önkéntes alkalmazása tárgykorára).
- A 3/2002. (II. 8.) SZCSM-EüM együttes rendelet a munkahelyek munkavédelmi követelményeinek minimális szintjéről (89/654/EGK irányelv).
- Az egyéni védőeszközök követelményeiről és megfelelőségének tanúsításáról szóló 2/2002. (II. 7.) SZCSM rendelt kihirdetése (89/686/EGK irányelv).

A fentiekén túl az OMMF készítette elő a munkavédelmi jellegű bírságok pályázati, valamint információs célú felhasználásáról szóló 5/2002. (XI. 12.) FMM rendeletet, amely harmonizált pénzügyi szabályozási alapokra helyezte a pályázati rendszert, illetve megteremtette az ingyenesen hívható munkavédelmi információs rendszer jogi alapjait és anyagi segítséget nyújt a 2010/2003. (I. 24.) Korm. határozat végrehajtásához.

Az év végéig elkészült és a következő évben jelent meg a potenciálisan robbanásveszélyes környezetben lévő munkahelyek minimális munkavédelmi követelményeiről szóló 3/2003. (III. 11.) FMM-ESZCSM együttes rendelet (összhangban az 1999/92/EK irányelvvel).

Az OMMF részt vett továbbá egyes veszélyes tevékenységekre vonatkozó szabályokat megállapító biztonsági szabályzatok kimunkálásában (pl. Hegesztési Biztonsági Szabályzat módosítási munkálatai és a gázpalackok színjelölése tárgyában működő szakmai bizottság munkájában).

5.2. Az OMMF hatásági ellenőrző tevékenysége

5.2.1. Államigazgatási ellenőrzések, határozatok

Az OMMF felügyelői 2002. évben 21 989 munkahelyen tartottak munkabiztonsági ellenőrzést.

Az államigazgatási intézkedések száma 2002. évben 20,1%-kal növekedett az előző évhez viszonyítva, ez a munkabiztonság területén 2002-ben 147 820 (2001. évben 123 023) volt.

A legtöbb intézkedést - az összes intézkedés 41,7%-át - a munkaeszközök biztonságának hiánya miatt kellett meghozni. Ez az arány kis mértékben csökkent az előző évhez képest, 2001-ben 44,3% volt.

Az intézkedést kiváltó okok között a munkaeszközök biztonságának hiányát a munkahelyek, üzemek állapotával kapcsolatos hiányosságok követik 17,2%-kal, majd a létesítéssel kapcsolatos munkabiztonsági előírások megsértése 9%-kal. Az utóbbi két esetben az arány kis mértékben emelkedett az előző évhez képest.

A 2002. évben az államigazgatási intézkedéseken belül a felfüggesztett gépek, berendezések, munkahelyek és tevékenységek száma 21 224 volt. Ez 18,9%-os növekedést jelent az előző évhez képest. A fenti növekedés kisebb arányú, mint az államigazgatási intézkedések számának 20 %-kal történt növekedése.

2002-ben 12 685 főt kellett a további munkavégzéstől eltiltani. Ez a szám az előző évi adathoz képest 22,4%-os növekedést jelent.

Az egyéni védőeszközök hiánya miatt 2002. évben 4112, a 2001. évben 9184 intézkedés történt, amely 55,2%-os csökkenést jelent. Ezek alapján az látható, hogy a munkáltatók nagyobb hangsúlyt fektetnek az egyéni védőeszközök biztosítására.

Az előzőhöz hasonlóan 2002-ben javult a munkaeszközök biztonsága is, mivel az államigazgatási intézkedések számának 20,1%-os növekedése ellenére a munkaeszközök biztonságával kapcsolatos hiányosságok mindössze 13,5%-kal növekedtek.

A fentiekkel ellentétben jelentősen romlott a helyzet a munkahelyek és üzemek állapota terén, valamint a létesítéssel kapcsolatos munkabiztonsági előírások megtartásával kapcsolatban. A munkahelyek és üzemek állapotával kapcsolatos hiányosságok 27,2%-kal, a létesítési hiányosságok 40,4%-kal növekedtek. Ez arra utal, hogy a munkáltatók nemcsak a meglévő munkahelyek és üzemek állapotára nem fordítanak megfelelő gondot, de már az új létesítéseknel is sok esetben figyelmen kívül hagyják az előírásokat.

Sajnos a fenti megállapításokat támasztja alá az a tény is, hogy a munkáltatók a megelőzést kiemelten szolgáló időszakos biztonsági felülvizsgálatok elvégzésének nem tulajdonítanak megfelelő jelentőséget, ezért az ezzel kapcsolatos hiányosságok miatti intézkedések száma 2002-ben 11 470 volt, amely 32,3%-os emelkedést jelent az előző évhez képest.

5.2.2. Bírságok

Az OMMF felügyelői a munkavédelmi szabályokat megszegő munkavállalókkal szemben szabálysértési, a munkáltatókkal szemben munkavédelmi bírságot, valamint a kötelező határozatban foglaltakat határidőre nem teljesítő munkáltatókkal szemben végrehajtási bírságot szabnak ki.

Munkavédelmi bírságot az Mvt. szerint az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzésre vonatkozó követelmények teljesítését elmulasztó, és ezzel a munkavállalók életét, testi épségét vagy egészségét súlyosan veszélyeztető munkáltatóval szemben lehet

alkalmazni. A bírságok számát, összegét, fajta szerinti megoszlását és a 2001. évhez viszonyított változását a következő, 2. táblázat foglalja össze.

2. táblázat

Bírságfajta	Esetszám (2002. év)	Az előző év hányadában (%)	Összeg (Ft)	Az előző év hányadában (%)
Szabálysértési bírság	5 490	126	51 046 500	140
Munkavédelmi bírság	1 530	142	383 190 000	179
Végrehajtási bírság	161	141	3 435 500	129
Összes	7 181		437 672 000	

Összefoglalva megállapítható, hogy a felügyelői munka mennyiségi mutatóit az emelkedés, míg a szankciók alkalmazását a szigor fokozódása, a hatékonyabb fellépés jellemzi.

A munkavédelmi bírságok számának és összegének jelentős mértékű emelkedése a munkáltatók – különösen a kisvállalkozások – munkabiztonsági fegyelmének romlását jelzi.

5.2.3. Célvizsgálatok, akcióellenőrzések

Az OMMF a munkabaleseti jegyzőkönyvek elemzése és a területi felügyelőségek ellenőrzési tapasztalatai alapján országosan 5 célvizsgálatot és 1 akcióellenőrzést bonyolított le az alábbi témakörökben:

Célvizsgálatok:

- a mezőgazdasági erő- és munkagépek munkabiztonsági vizsgálata;
- építőipari bontási munkálatok munkabiztonsági vizsgálata;
- vasútüzemi munkák biztonságának vizsgálata;
- a daruk országos munkabiztonsági vizsgálata;
- a kereskedelmi áruházláncok munkabiztonsági vizsgálata.

Akcióellenőrzés:

- a vendéglátó-ipari munkahelyek munkabiztonsági és munkaügyi ellenőrzése.

5.2.4. Hatósági engedélyezés

Az OMMF I. fokú hatósági jogkörében eljárva, 1057 db egyéni védőeszköz minősítő bizonyítványt adott ki (ezáltal 1231 db etalont hitelesített) 107 minősített számára. A minősítettek közül 72 hazai gyártó volt, 35 minősített pedig külföldről hozta be a terméket. 104 esetben cikkszám-bővítési engedély született, és a cikkszám változtatások száma 85 volt.

A 2002. évben kiadott egyéni védőeszköz minősítő bizonyítvány részletezését a 3. táblázat foglalja össze:

3. táblázat

Bizonyítvány	Szám
Védőkesztyű	218
Védőlábbeli	234
Védőruha	234
Légzésvédő	130
Leesés elleni védelem	68
Egyéb	173
Összesen:	1057

Az OMMF munkabiztonsági szakértői engedélyezési jogosultsága keretében 2002. évben 4 fő részére adott ki szakértői engedélyt. Ugyanezen szakértői engedélyezést a mérnökök esetében a Magyar Mérnöki Kamara területi szervei látják el.

5.2.5. Bírságok felhasználása pályázati rendszerben

A munkavédelmi szabályok megszegése miatt kiszabott pénzbírságok fele nyilvános pályázat útján az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés céljaira használható fel.

A 2002. évi pályázat célja volt, hogy támogatásban részesüljenek a foglalkozási megbetegedések műszaki megelőzésére, valamint a munkakörülmények javítására szolgáló eljárások, továbbá a megelőzést szolgáló tájékoztatást és képzést nyújtó pályázatok. A benyújtási határidőig (2002. szeptember 30.) 92 érvényes pályamunka érkezett. A pályázatokat a jogszabályoknak megfelelően véleményezték a munkavédelmi hatóságok, a Munkavédelmi Bizottság munkaadói és munkavállalói oldala.

A bírálók javaslatát figyelembe véve a foglalkoztatáspolitikai és munkaügyi miniszter 2002. november 8-án meghozott döntése értelmében 55 pályamunkának ítélte összesen 104 120 e.Ft értékű támogatást. A nyertes pályázatok közül 20 pályamunka nyújt térítésmentesen segítséget a munkavédelem alapkérdéseinek megismeréséhez a munkavállalók és a munkavédelmi képviselők részére, illetve szervez felkészítő konferenciákat a kis- és középvállalkozások menedzsmentje továbbképzésére.

5.3. Nemzetközi kapcsolatok

Az OMMF rendszeres kapcsolatot tart fenn a külföldi munkafelügyelettel, mint társszervezetekkel. Az OMMF elnöke a Nemzetközi Munkafelügyeleti Szövetség (IALI) alelnöke, emellett megfigyelőként vesz részt az EU tagállamok Munkafelügyeleti Vezetőinek Bizottságában (SLIC), amely évente kétszer ülésezik.

2002. februárban a SLIC – több más országhoz hasonlóan – Magyarországon is felmérte a munkavédelem helyzetét és a munkafelügyeleti rendszer felépítését és működését. A tapasztalatokat és ajánlásokat egy beszámoló jelentésben foglalták össze, részben ez a jelentés szolgált alapul az *acquis* átvételét szolgáló nemzeti program (ANP) 2002. évi feladatainak meghatározásához.

Az OMMF mint az Európai Munkavédelmi Ügynökség (Bilbao) nemzeti fókuszpontja ugyancsak több rendezvényen szerepelt, emellett elkészítette a fókuszpont weblapját, és több kiadványt fordított (fordíttatott) magyarra és terjesztett a munkáltatók, munkavállalók és szociális partnerek között.

Folytatódott a három felügyeleti hatóság (OMMF, ÁNTSZ, MBH) közös adatbázisának megteremtését célzó PHARE program, és beindult egy új, ugyancsak PHARE program, amely-

nek fő elemei egyrészt a három hatóság felügyelőinek képzése a szociális készségek terén, másrészt a magyar fókuszpont fejlesztése és segítése.

Egy svéd-magyar kétoldalú együttműködési projekt keretében munkavédelmi és kockázatfelmérési tájékoztató anyagok készültek a mezőgazdaságban és erdőgazdaságban dolgozók részére.

Az OMMF részt vett a Nemzetközi Munkaügyi Szervezetnek (ILO) szóló baleseti statisztika összeállításában.

Az OMMF folyamatosan közreműködik az EU csatlakozás előkészítésével foglalkozó „13. Foglalkoztatás és szociális ügyek”, valamint az „1. Áruk szabad mozgása” munkacsoport munkájában, emellett esetenként adatszolgáltatást végez az Európai Unió, az ILO és más nemzetközi szervezetek részére.

6. A bányászati szakágazat munkavédelmi helyzete és a bányafelügyelet munkavédelmi tevékenysége 2002. évben

6.1. A munkafeltételek és a munkavédelmi körülmények alakulása

A bányászatban a munkabalesetek és a súlyos üzemzavarok száma az előző évekhez hasonlóan csökkent.

A szénhidrogén kitermelés és szállítás, valamint a gázszolgáltatási tevékenység jól szervezett, magas műszaki színvonalú, ennek eredményeként a munkavédelmi helyzet is megfelelő.

A mélyműveléses bányászat visszafejlesztésével a rendkívül nehéz és veszélyes munkakörülmények lényegesen kisebb számú munkavállalót érintenek. A működő bányákban a fő bányaveszélyek elleni védekezés hatékony, ennek eredményeként a veszélyeztetettség - és vele együtt a munkabalesetek száma - jelentősen csökkent, súlyos bányászati üzemzavar az év folyamán nem következett be, a munkavédelem általános színvonala javult.

A külszíni bányáknál elvégzett műszaki, technológiai fejlesztések, korszerűsítések a munkakörülmények javulását és ezzel a munkavédelmi helyzet kedvező irányú változását eredményezték.

A bányavállalkozók elsődleges információnk – reprezentatív felmérés - szerint elvégezték a bányászati munkahelyek munkavédelmi kockázat-értékelését, elemzését a biztonsági és egészségvédelmi dokumentum összeállítását. A végrehajtás tényének és színvonalának ellenőrzése, valamint a már több bányáüzemben is kidolgozott munkavédelmi irányítási rendszer működésének értékelése a következő időszak feladata lesz.

Az év folyamán megtartott cél- és komplex ellenőrzések alapján a bányák műszaki állapota megfelelőnek ítéltető, a bányászat biztonsági és munkavédelmi helyzete elfogadható.

6.2. A bányászati munkabalesetek számának alakulása

A 2001. és 2002. évben a három napot meghaladó keresőképtelenséget, illetve halált okozó bányászati munkabalesetek száma a következők szerint alakult:

4. táblázat

Bányászati munkabalesetek	2001.	2002.	Előző év %-ában
3 napon túl gyógyuló összes	833	788	94,6
Halálos	4	7	175,0
Súlyos (a halálos kivételével)	2	3	150,0
1000 foglalkoztatottra jutó baleset	32,7	41,8	115,1*
100000 foglalkoztatottra jutó halálos baleset	15,7	37,1	213,0*

* a foglalkoztatottak számának megállapítási módja miatt 0,9-es korrekciós tényező alkalmazásával.

A balesetek számának kedvező alakulását a szakágazatban foglalkoztatottak és a veszélyes földalatti munkahelyek számának csökkenése, valamint a munkakörülmények javulása eredményezte. Figyelmetlenségből ered ugyanis a balesetek 51 %-a. A halálos kimenetelű munkabalesetek többsége sem a biztonságellenes állapotok, a rossz munkakörülmények miatt következett be.

Sajnálatos, hogy a halálos kimenetelű és a súlyos bányászati munkabalesetek számának alakulása nem követi az összes balesetek csökkenő tendenciáját.

Más a helyzet a baleseti mutatószámok alakulásában. Még a teljes munkaidőben foglalkoztatottak számának megállapítása terén fennálló bizonytalanságnak egy korrekciós tényezővel történő helyesbítése esetén is kiugróan magas az 1000 foglalkoztatottra jutó balesetek száma (41,8), valamint a 100.000 foglalkoztatottra eső halálos kimenetelű balesetek száma (37,1).

A balesetek nagy része kézi anyagmozgatás, gyalogos közlekedés, egyedi biztosító berendezés beépítése és kiváltása, valamint egyéb bányászati tevékenység közben történt.

6.3. A bányafelügyelet 2002. évi munkavédelmi tevékenysége

A bányafelügyelet (a Magyar Bányászati Hivatal és az irányítása alatt álló négy bányakapitányság) továbbra is a munkavédelemről szóló 1993. évi XCIII. törvény, a bányászatról szóló 1993. évi XLVIII. törvény (Bt.) és a gázszolgáltatásról szóló 1994. évi XLI. törvény (Gszt.) felhatalmazása alapján végezte munkavédelmi tevékenységét. A Bt., a Gszt. és a végrehajtásukra kiadott jogszabályok által megállapított műszaki-biztonsági, munkavédelmi, munkaügyi, ásványvagyon-gazdálkodási, tűzvédelmi, építésügyi és építés-felügyeleti hatáskörét 19 működő föld alatti és 755 külszíni szilárdásvány-bánya, a kőolaj- és földgázbányászati üzemek, a szénhidrogén-szállítás, 12 propán-bután gáztöltő-üzem, 198 nyilvántartott bányászati vizsgálóállomás, a bányászati nyomástartó berendezések, az ipari robbantás, valamint a gázszolgáltatók tevékenysége felett gyakorolta.

A bányafelügyelet kezdeményezője és aktív közreműködője volt olyan rendezvényeknek, amelyek az új munkavédelmi követelmények, az EU munkavédelmi helyzete és eredményei megismertetését szolgálták.

Részt vett a munkavédelmi követelményeket is tartalmazó jogszabályok véleményezési, előkészítési munkájában. Folytatta a bányászati tevékenység, a szénhidrogén-szállító vezetékek és a gázelosztó-vezetékek biztonsági szabályzatainak korszerűsítési munkáját.

A bányafelügyelet aktívan részt vett a HU0006-01 Phare projekt megvalósításában. Felkészült a fejlesztés gyakorlati hasznosítására, a munkabalesetek adatainak új rendszerű feldolgozására, az ellenőrzési tevékenységnek a társhatóságokkal történő összehangolására.

A bányafelügyelet 2002-ben 3098 helyszíni ellenőrzést tartott. Az ellenőrzések során a munkavédelmi előírások megtartásának vizsgálata - és a kapcsolatos hatósági eljárások - mellett az új munkavédelmi követelmények ismertetésére, a tájékoztatásra és felvilágosításra is súlyt helyezett.

I. A MUNKAEGÉSZSÉGÜGY HELYZETE

1. Az Állami Népegészségügyi és Tisztiorvosi Szolgálat hatósági tevékenysége

Az állam, az egészségügyi, szociális és családügyi miniszter közvetlen irányítása alatt álló Állami Népegészségügyi és Tisztiorvosi Szolgálat (ÁNTSZ) révén látja el népegészségügyi, ezen belül munkaegészségügyi feladatait.

Az ÁNTSZ feladatait tekintve szorosan kapcsolódik a munkavédelemhez. A közegészségügyi felügyelet keretében munkahigiénés ellenőrzést végez, ellenőrzi a munkaegészségügyi szabályok érvényesülését, elemzi a munkavégzés és a munkakörnyezet okozta egészségügyi hatásokat és feltárja kezelésük, csökkentésük lehetőségeit, felügyeletet gyakorol a foglalkozás-egészségügyi szolgálatok fölött.

Feladatainak ellátásában a 20 megyei intézet és 136 városi intézete mellett a szakmai, módszertani tudományos és oktató bázisul szolgáló Fodor József Országos Közegészségügyi Központ Országos Munkahigiénés Intézete, valamint a Semmelweis Egyetem Általános Orvostudományi Karának Munka- és Környezetegészségügyi Tanszéke működik közre.

Az elmúlt évek során a hatósági munka mellett az Európai integrációval kapcsolatos jogharmonizációs feladatok kerültek – meghatározó módon – előtérbe. A munkahelyi egészség és biztonság védelme az uniós szociális jog legkidolgozottabb területe.

A jogharmonizáció keretében az egészségügyi, szociális és családügyi miniszter első helyi felelősségi körébe utalt 141 irányelv (és módosításai) döntő része (114) a közegészségügy és a kémiai biztonság, ezen belül kiemelkedően a munkaegészségügy területét érintette. Az új, harmonizált jogszabályok alapvetően formálták át a munka világát érintő szabályozásokat, beleértve a munkáltatói kötelezettségekre, a foglalkozás-egészségügyi szolgáltatás nyújtására vonatkozó előírásokat is, mintegy e szakterület „rendszerátalakítását”, forradalmasítását kiváltva. Hatékony működtetésük – beleértve a hatósági felügyeletet is – biztosítja a munkavállalók egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzése ún. EU-konform rendszerének működését.

1.1. Az ÁNTSZ hatósági tevékenységére vonatkozó mutatók alakulása

Magyarországon a piacgazdaságra történő áttérés során az egyre jobban erősödő privatizációs folyamatok eredményeként az országban túlsúlyra jutott és meghatározóvá vált a kisüzemi gazdálkodás. Gazdálkodó egységeinket a kis- és középvállalkozások térhódítása jellemzi.

A munkakörülmények tekintetében kedvező elmozdulás figyelhető meg, ami köszönhető egyrészt a külföldi tőke beáramlásának és vele párhuzamosan egy szemléletváltásnak, elsősorban azoknál a gazdálkodó szervezeteknél, akik már valamilyen minőségbiztosítási rendszerben tevékenykednek.

A tőkeszegény vállalkozások esetében a megfelelő munkakörülmények biztosítása terén lemaradás tapasztalható.

A szervezett munkavégzés keretei között foglalkoztatott dolgozók foglalkozás-egészségügyi ellátásban részesülnek.

A munkát végző embereknek viszont az a része, aki nem szervezett munkavégzés keretében fejti ki tevékenységét, sajnos nagyrészt kikerül az ellenőrző hatóságok és a foglalkozás-egészségügyi ellátás látóköréből. Különösen vonatkozik ez azokra, akiknek megélhetési forrását a mezőgazdaság adja. Ez a tény egyben népegészségügyi problémát is felvet, ugyanis a munkát végző embert tevékenységéből adódóan számos, egészségét károsan befolyásoló hatás érheti anélkül, hogy az ő egészségi állapotáról, vagy az abban bekövetkezett változásokról tudomást szerezhethetnénk. Ebből adódóan esetükben esély sincs a megelőzésre.

1. táblázat: Ellenőrző és hatósági tevékenység

Ellenőrző és hatósági tevékenység főbb mutatói	Évek				
	1998	1999	2000	2001	2002
Nyilvántartott egységek száma	30570	31808	33480	36906	39121
Ellenőrzött egységek száma	15303	15744	17079	17381	19377
Ellenőrzések száma	18621	19134	23465	23536	26201
Rendelkező határozatok száma	1790	2236	2550	1492	1605
Szakhatósági tevékenység a nyilvántartott egységgel kapcsolatban	4338	5594	9520	12485	12207
Átiratok száma	6907	4686	4570	3796	5556

A városi intézetek által nyilvántartott egységek száma (1. táblázat) emelkedett. A városi intézetek a munkaegészségügyi szempontból kiemelt egységeket általában évente ellenőrzik. Az elmúlt években nagy súlyt helyeztek a veszélyes vegyi anyagokat és készítményeket felhasználó egységek ellenőrzésére. A megelőző tevékenység továbbra is a munkaidő jelentős hányadát teszi ki. Az adatokból megállapítható, hogy az elmúlt években a hatósági tevékenység javult, de annak megítélése, hogy a hatósági munka a szervezett munkavégzésben működő gazdálkodó egységek, munkáltatók vagy éppen munkavállalók hány %-ára terjed ki, változatlanul nehezen ítéltető meg. A honosított európai követelmények garantálásához a releváns szabályozások újragondolása, az ÁNTSZ munkaegészségügyi felügyeleti tevékenységének szerkezeti, funkcionális korszerűsítése szükséges.

A korszerűsítést 2002. év második felében az ÁNTSZ megkezdte.

Továbbra is sürgető feladat az intézetek személyi és tárgyi feltételeinek javítása.

2. táblázat: Bírságoló tevékenység az elmúlt 5 évben

A bírságoló tevékenység	Főbb mutatók	Év				
		1998	1999	2000	2001	2002
Végrehajtási pénzbírságoló határozatok	Száma	41	63	52	50	76
	összeg eFt	1104	2313	2005	2620	2755
Szabálysértési pénzbírságoló határozatok	Száma	59	108	29	29	71
	összeg eFt	908,5	1974	770	1005	2595
Helyszíni pénzbírságolások	Száma	144	309	140	110	112
	összeg eFt	430,5	1127,5	782,5	905	939

Kémiai terhelési bírság	Száma	-	-			183
	összeg eFt					15790
Munkavédelmi bírságoló határozatok	Száma	-	4	16	24	16
	összeg eFt		350	2260	2470	2910

A bírságoló tevékenység adataiból (2. táblázat) látható, hogy növekedett az ÁNTSZ intézetek szankcionálási tevékenysége, de a fentebb említettek miatt kérdéses, hogy mindez hatékonyan befolyásolja-e a valóságos helyzetet nemzetgazdasági szinten.

Az intézkedések leggyakrabban az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkakörülmények kialakítására, a veszélyes anyagokkal és veszélyes készítményekkel végzett tevékenységgel kapcsolatos előírások megtartására, az egyéni védőeszköz ellátásra és használatra, a veszélyes hulladékok tárolására vonatkozó rendeletek megtartására, valamint a szociális részlegek higiénés rendjének biztosítására irányultak.

A munkavédelem területén hatósági feladatokat ellátó szervezetek közül laboratóriumokkal kizárólag az ÁNTSZ központi és megyei intézetei rendelkeznek.

3. táblázat: Laboratóriumi tevékenység, műszeres vizsgálatok

Munkahigiénés műszeres, laboratóriumi vizsgálatok főbb mutatói	Év				
	1998	1999	2000	2001	2002
Munkahelyi levegővizsgálat (légszennyező vegyi anyag)	19 794	24 883	21 155	23 902	27 443
Munkahelyi porvizsgálat Gravimetriás	747	895	1 289	2 472	3 900
Konimetriás	11	6	185	-	15
Metabolit (biológiai monitor)	47 714	38 048	42 238	36 269	40 297
Munkahelyi zaj (felmérő + ellenőrző)	5 640	8 071	5 276	6 038	8 322
Munkahelyi rezgés Kéz/karrezgés	37	152	82	91	59
Egésztest rezgés	76	55	87	51	57
A munkahigiénés műszeres, laboratóriumi vizsgálatok összes száma	74 019	72 110	70 312	68 823	78 065

Az ÁNTSZ megyei intézeti laboratóriumaiban 2002-ben (3. táblázat) 27 443 munkahelyi levegővizsgálatot végeztek, ami közel 12%-os növekedést jelent. Az összes levegővizsgálat 2,45%-a vezetett határérték feletti eredményre.

A leggyakrabban mért légszennyező szerves anyagok méréseinek száma, az összes mérés közel háromnegyede.

A leggyakrabban mért szerves anyagok: benzol, toluol és a xilol, illetve a hidroxí-oxi vegyületek, hasonlóan az elmúlt évekhez.

A szerves légszennyező anyagok közül fokozott mértékű expozíciót jelentenek a klórozott szénhidrogének, a szerves gázok közül az ózon és kén-dioxid, a fémek közül a nikkel és króm, míg kisebb mértékűt a hidroxí-oxi vegyületek a benzol, a toluol és a xilol.

A szerves gázok és fémek mérésszáma az elmúlt évekéhez hasonló.

A laboratóriumok 2002-ben közel 150 féle vegyi anyagot analizáltak.

Az ÁNTSZ laboratóriumai 2002-ben 40 297 biológiai metabolit vizsgálatot végeztek, ami 9%-al több mint az előző évi, a mért értékek 2,3%-a volt határérték felett, ami közel azonos az előző évek értékeivel.

Az előző évekhez hasonlóan az ólom- (összes mérés közel egyharmada) a toluol- (az összes mérés közel egytizede), valamint a szerves foszforsavészter - expozíció (összes mérés közel egynegyede) került vizsgálatra. A toluol és a benzol expozíció vizsgálati gyakorisága csökkent az előző évihez képest, míg a xilolé növekedett.

A toxikus fémek biológiai monitorozásának gyakoriságát növelni szükséges, mivel kisebb hangsúlyt kapott az előző évekhez viszonyítva a fémexpozíció vizsgálata.

A műszeres laboratóriumi mérések száma az 1998-2001. közötti időszak monoton csökkenéséhez képest, 2002-ben újra megnőtt (2. táblázat).

1.2. Az ÁNTSZ hatósági munkájának tapasztalatai

A lakosság egészségügyi helyzetét meghatározó munkahelyi környezet javítása kiemelt feladat. Az újabb kóroki tényezők megjelenése indokoltá teszi a felügyeleti munka feltételeinek javítását, előtérbe helyezve a módszertani irányítás és a szakmai számonkérést is.

Az elmúlt évben végzett hatósági ellenőrzések tapasztalatai azt jelzik, hogy miközben egyre több gazdálkodó egység rendelkezik kockázatbecsléssel, kockázatelemzéssel, a munkáltatók egy része nem is ismeri a tevékenységével kapcsolatos munkaegészségügyi jogszabályokat.

Az ellenőrzések alapján hiányosság észlelhető:

- az egyéni védőeszköz ellátásban,
- a veszélyes anyagok és készítmények felhasználása és feliratozása során,
- a biztonsági adatlapok megléte tekintetében,
- a szociális létesítmények kialakítása, használata terén.

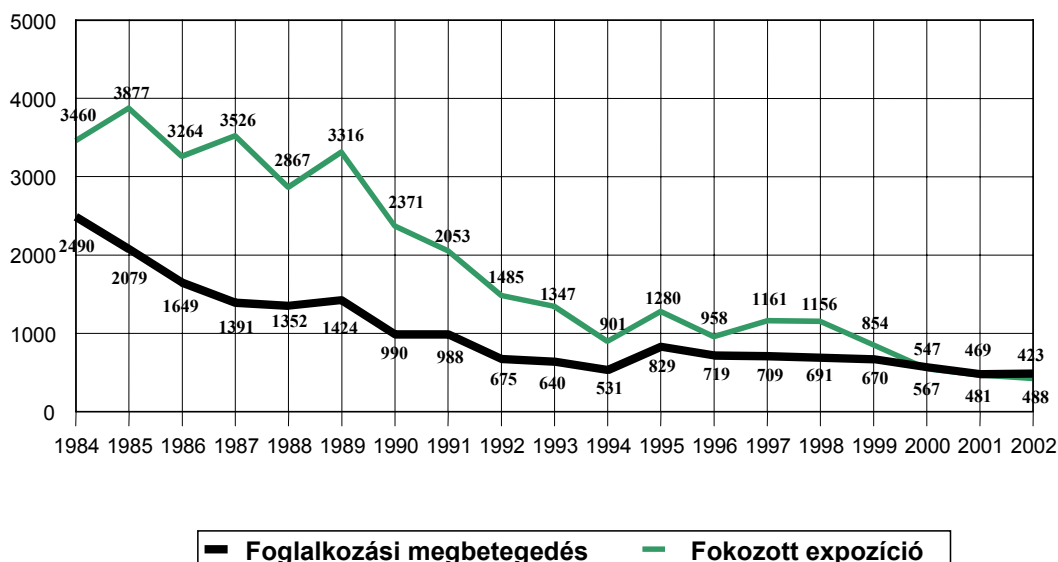
Az egészségügyi intézmények munkavédelmi helyzetéről nem állnak rendelkezésre kielégítő adatok. Az elmúlt évben kialakított adatgyűjtési rendszer alapján, illetőleg a 2003. évi „Országos Statisztikai Adatgyűjtési Programról” szóló 227/2002. (XI. 7.) Korm. rendelet - valamennyi járóbeteg-, fekvőbeteg-szakellátó intézet – részére 1571/02 számon előírt jelentési rendszer alapján releváns információk állnak rendelkezésre a közeljövőben.

2. A foglalkozási megbetegedések és a fokozott expozíciós esetek összefoglalása

2002-ben 488 foglalkozási megbetegedést (mérgezés) jelentettek, 1,5%-kal többet, mint az előző évben (481). A bejelentett esetek 47%-a (2001-ben 53%-a) járt keresőképtelenséggel. A fokozott expozíciós esetek számában a 2001. évhez képest közel 10%-os csökkenés tapasztalható: 423 (2001-ben 469) (1. ábra).

A megbetegedéseknél és a fokozott expozíciós eseteknél is a vas- és fémipari foglalkozásúak (FEOR) aránya a legnagyobb: 33% (161 fő), illetve 45% (191 fő).

1. ábra

Nemzetgazdasági áganként kiemelkedően legtöbb foglalkozási megbetegedést a feldolgozóiparból jelentették (az összes megbetegedés 42%-a, 204 eset). Ezt követi a bányászat (22%, 108 eset), illetve az egészségügyi és szociális ellátás (13%, 64 eset) majd a mezőgazdaság és erdőgazdálkodás együtt (7%, 34 eset), illetőleg az építőipar (4%, 20 eset). Az iparból (bányászat, feldolgozóipar, villamosenergia-ipar és vízellátás) összesen 330 foglalkozási megbetegedést jelentettek (az összes bejelentés 68%-a).

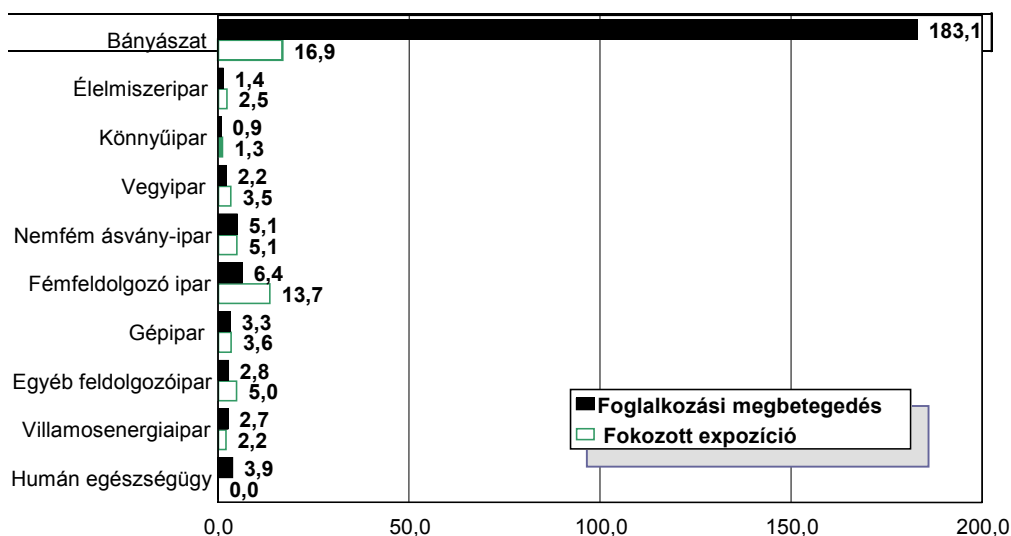
A 10 ezer alkalmazásban állóra jutó bejelentések számát tekintve, a legtöbb megbetegedés változatlanul a bányászatban (183,1) fordult elő. Ezt egyrészt a légzőrendszeri megbetegedések 39 fő (36%), másrészt a zaj okozta halláskárosodások magas száma (31 fő, 29%) okozzák.

Az egészségügyből és szociális ellátásból bejelentett megbetegedések (64 fő) 45%-a hepatitis (29 eset), 20%-a pedig tuberkulózis (13 eset) volt.

A fokozott expozíciós esetek száma az iparban a legmagasabb: 332 (az összes bejelentés 78%-a). Kiemelkedően a legtöbb fokozott expozíciós eset a feldolgozóiparból került bejelentésre (307 eset, 73%)

2. ábra

A 10 ezer alkalmazásban állóra jutó bejelentett esetek száma az ipari ágazatokban, valamint a humán egészségügyi ellátásban

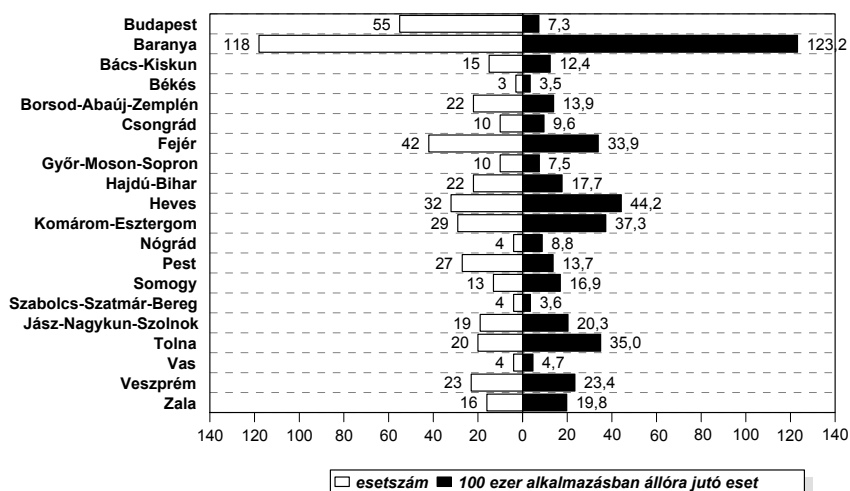

A 10 ezer alkalmazottra jutó legtöbb fokozott expozíciós esetet a bányászatból (16,9) és a fémfeldolgozó-iparból (13,7) jelentettek. (2. ábra)

Megyei bontásban a legtöbb foglalkozási megbetegedést tárgyévben is Baranya megye (118 eset) jelentette, megelőzve a fővárost (55 eset) - 3. ábra -, míg fokozott expozícióról a legtöbb bejelentés változatlanul Veszprém (87 eset) és Hajdú-Bihar (76 eset) megyékből érkezett. Nógrád megyéből nem történt bejelentés.

3. ábra

A bejelentett foglalkozási megbetegedések előfordulása és 100 000 alkalmazásban állóra jutó esetszám megyénként

A halálos kimenetelű foglalkozási megbetegedések (4. ábra) területén a statisztikai adatok szerint 2002-ben 12 haláleset fordult elő (2001-ben 10 eset volt).

4. ábra

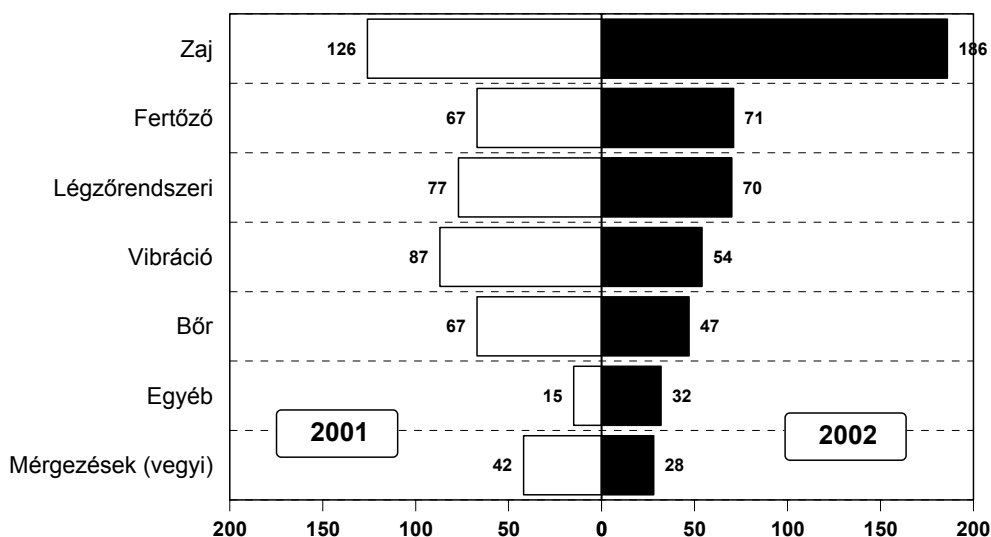
Halálos kimenetelű foglalkozási megbetegedések

<i>Esetszám</i>	<i>Diagnózis</i>	<i>Foglalkozás</i>
12	tüdőrák	Ércbányász

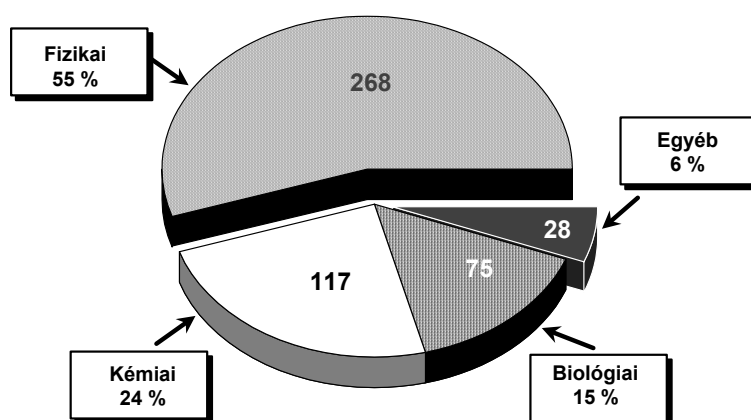
2002-ben 2 tömeges ólommérgezés volt, ami 20 főt érintett. (2001-ben 2 eset volt 13 mérge-zettel.) Mindkét esetben engedély nélkül végzett tevékenység, súlyos, az alapvető munkahigiénés feltételek, az egyéni védelem biztosításának elmulasztása, az előzetes munkaköri alkalmassági vizsgálatok elmaradása idézte elő a mérgezéseket.

A bejelentett foglalkozási megbetegedések kórformák szerinti megoszlását illetően (5. ábra) első helyen változatlanul a zaj okozta halláskárosodások állnak, a második helyre – kis különbséggel – a fertőző betegségek kerültek. A nők aránya legnagyobb a fertőző és a bőrbetegedések között: 79, illetve 68%. A férfiak aránya legmagasabb a vibráció okozta megbetegedések, a zaj okozta halláskárosodások, a vegyi anyag okozta mérgezések és a légzőrendszeri megbetegedések között, sorrendben 98, 95, 82, 77%.

A bejelentett foglalkozási megbetegedések alakulása főbb kórfarmák szerint

A foglalkozási megbetegedések megoszlása a kóroki tényezők fő csoportjai szerint

Ha a foglalkozási megbetegedések megoszlását a kóroki tényezők fő csoportjai szerint elemezzük, megállapítható, hogy első helyen a fizikai, második helyen a kémiai, harmadik helyen pedig a biológiai kóroki tényezők által okozott megbetegedések állnak. Még mindig elenyésző számú az egyéb ergonómiai és a pszichoszociális kóroki tényező, illetve a nem optimális igénybevétel által okozott megbetegedés (6. ábra), noha a tárgyévben e csoportban a bejelentések száma a 2001. évi 15-ről 28-ra nőtt (87%).

2002-ben 186 foglalkozási eredetű halláskárosodás került országosan elfogadásra, ami (lényegesen) több, mint a 2001. évi 126, vagy a 2000. évi 168 eset, de elmarad az 1999. évi 241 bejelentéstől. A zaj okozta halláskárosodást szenvedettek 95%-a férfi, 5%-a nő, az 50 év feletti aránya a legnagyobb (57%). A zaj okozta halláskárosodás az összes elfogadott foglalkozási betegség bejelentés 38,1%-a, ami jelentősen magasabb az előző évi aránynál (26,2 %).

2002-ben 71 foglalkozási eredetű fertőző megbetegedést jelentettek, 6%-kal többet, mint az előző évben. A hepatitis esetek száma 45%-kal nőtt, a zoonózisoké 54%-kal csökkent. A fertőző betegségek között a férfiak és a nők aránya 32%, illetve 68%. A bejelentettek között a 40-49 év közöttiek aránya a legnagyobb, 34%.

A fertőző megbetegedések száma és gyakorisága nemzetgazdasági ágazonként legmagasabb az egészségügyben (52 eset) és az erdőgazdálkodásban (5 eset). A 10 ezer alkalmazásban állóra ezekben az ágazatokban 2,5 és 4,4 bejelentés jut.

A jelentés évében 47 foglalkozási bőrbetegséget jelentettek be, ez 30%-al kevesebb, mint 2001-ben (67). A csökkenést elsősorban a kevés számú fertőzés bejelentés okozta. A korábbi évekhez hasonlóan a bejelentett foglalkozási bőrbetegségek legnagyobb részét, 96%-át vegyi anyagok okozták, 2%-ban gennykeltő baktériumokkal történt fertőzés, 2%-ban gombás fertőzés volt a bőrbetegség oka.

A foglalkozási daganatos megbetegedések között – a korábban taglalt és az ionizáló sugárzás következtében kialakultakon túl – 1 krónikus myeloid leukémia, 1 megbetegedés azbeszt expozíció következménye, 1 pedig etilénoxid expozíció miatt következett be, 1 daganatos betegség alakult ki dimetil-formamid és butadién hatására. A bejelentett foglalkozási daganatos megbetegedések száma messze elmarad az expozíció alapján várható esetszámtól.

Egyéb foglalkozási megbetegedéseknél a férfiak aránya 84%, a nőké 16%. A megbetegedettek 72%-a a 40 év feletti korosztályból került ki.

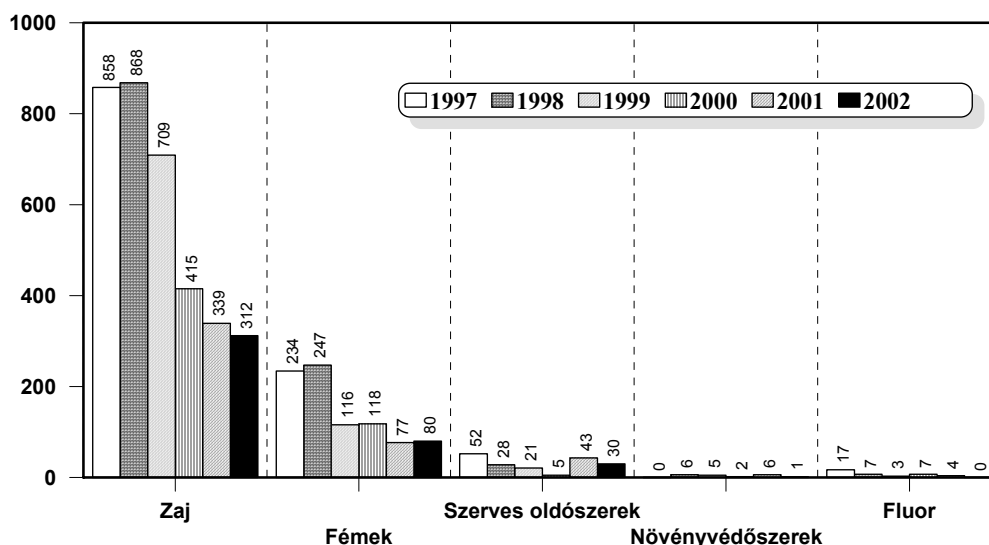
A „Nem optimális igénybevétel, pszichoszociális, ergonómiai kóroki tényezők” csoportjába 2002-ben bejelentett betegségek között mindössze 28 eset található (2001-ben 15 eset). Összesen 24 fő (21 férfi, 3 nő) a „Csontok, ízületek, izmok, inak megbetegedései” közé tartozik, amelyek a túlzott, egyoldalú igénybevétel következtében alakultak ki. A férfiak többsége (14 fő) földalatti munkát végző bányászok (vájár, csillés, lakatos) közül került ki, emellett rakodó, műtős segéd, köcsiszoló, szerszámkészítő, kézbesítő foglalkozások fordultak elő. A 3 nő foglalkozása rakodó, kézi szerelő, kábelszerelő volt. A férfiak diagnózisai között kiemelkedő számban a porckorongok megbetegedései (10 eset), valamint arthrosisok (6 eset) találhatóak. A nők esetében az inak elváltozásai mint megbetegedések kerültek az élre.

E betegségcsoport bejelentésében lassú javulás megfigyelhető ugyan, de az esetek száma és aránya messze elmarad a fejlettebb ipari országok statisztikáiban található adatoktól. A hazai gyakorlat megváltoztatására tett erőfeszítések jelentős változást nem eredményeztek, úgy tűnik, hogy jogszabályi intézkedésekre is szükség van (a téma a Munkavédelem Országos Programjában szerepel). Pszichoszociális és ergonómiai kóroki tényező által okozott megbetegedés egyetlen esetben sem került bejelentésre.

2002-ben 423 fokozott expozíciót jelentettek be, 10%-kal (46 esettel) kevesebbet az előző évinél [2001: 469 bejelentés], (1. ábra). A legtöbb expozíciós eset (189, 45%) a 40-49 éves munkavállalók körében fordult elő. Változatlanul a férfiak aránya magasabb, 88%.

A regisztrált esetek 74%-át fizikai, 26%-át kémiai kóroki tényező okozta (312, illetve 111 bejelentés, ld. 7. ábra).

A bejelentett fokozott expozíciós esetek kóroki tényezők szerinti megoszlása

2002-ben 312, az előző évinél (339) ismét kevesebb fokozott zajexpozíciós esetet jelentettek. A zaj okozta fokozott expozíció az összes – bejelentett – foglalkozási betegség 74 %-a. Ez az arány a csökkenő gyakoriság mellett azt jelzi, hogy a fokozott expozíciós bejelentések tekintetében tovább csökkent a bejelentési aktivitás. A zaj expozícióknak majdnem fele (49%) a 40-49 év közötti korosztálynál fordult elő. A férfiak aránya 95%.

A jelentés évében 111 esetben regisztráltak vegyi anyag okozta fokozott expozíciót, ami 15%-kal kevesebb, mint az előző évben (130 fő). A nemek szerinti megoszlás: 67% férfi, 33% nő. 10 ezer alkalmazottra a fémfeldolgozó-iparban 6,6 és a nemfém ásványiparban 2,4 bejelentés jut. A fokozott vegyi expozíciók az összes expozíció 26%-át tették ki.

2002-ben a rákkeltő és/vagy genotoxikus anyagok által okozott fokozott expozíciók a vegyi expozíciók 17 %-át képviselték (11 nikkel, 8 benzol, összesen 19 fő). 2000-ben ez az arány 51%, 2001-ben 18% volt.

A foglalkozási megbetegedések területi megoszlása csak részben tükrözi a nemzetgazdasági ágak területi megoszlását. A legtöbb foglalkozási megbetegedést Baranya megyéből (118 eset) jelentettek. A fővárosból 55 eset került bejelentésre. Alig érkezett bejelentés Békés (3), Nógrád (4), Szabolcs-Szatmár-Bereg (4) és Vas (4) megyéből (4). A legtöbb fokozott expozíciós bejelentés Veszprém (87 eset) és Hajdú-Bihar (76 eset) megyéből érkezett.

A foglalkozási megbetegedések bejelentése, ennél fogva a megbetegedések okainak feltárása, az intézkedések hatékonysága továbbra sem kielégítő. A bejelentések jelenlegi rendszerében ellenérdekelt a munkáltató, a bejelentésben fontos szerepet betöltő foglalkozás-egészségügyi orvosok munkáltatótól való egzisztenciális függése ugyancsak az ellenérdekeltség malmára hajtja a vizet. A munkavállaló érdekeltsége is legfeljebb a kártalanítandó betegségek esetében áll

A bejelentett fokozott expozíciós esetek száma és az ÁNTSZ-ek által elvégzett, a megengedett biológiai határértéket meghaladó vizsgálatok száma közötti jelentős különbség szükségessé teszi az eljárási rend felülvizsgálatát, melyre 2003-ban kerül sor.

Olyan szabályozásokat kell bevezetni, melyek a munkavállalót, munkaadót és az egészségügyi szolgálatot egyaránt érdekeltté teszik a foglalkozási megbetegedések feltárásában, illetve megelőzésében.

A munkahelyi biológiai monitorozást fejleszteni kell, és fontos lenne legalább a korábbi vizsgálatok számát elérni.

A kártalanítandó foglalkozási betegségekkel kapcsolatos szabályozást az Európai Unió tagországainak gyakorlatához kellene közelíteni (valamennyi foglalkozási betegség legyen kártalanítandó meghatározott feltételek fennállása esetén; a munkáltatókat és az orvosokat is érdekeltté kell tenni a bejelentésekben).

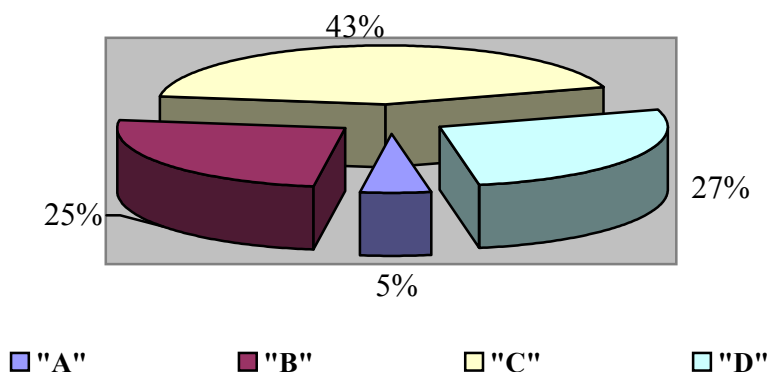
3. A foglalkozás-egészségügyi alapszolgálatok működésére vonatkozó adatok

2002-ben a foglalkozás-egészségügyi szolgálatok létszám- és forgalmi adatai közel azonosak a 2001. évihez, ami jelzi, hogy a szolgálat szerkezeti felépítése, szervezési rendszere jó. (Más kérdés a szolgálatok működésének minősége).

2002. december 31-én 3251 orvos (2001-ben 3386 orvos) és 3459 ápoló dolgozott a foglalkozás-egészségügyi alapszolgálatokban. Az üzemorvostan szakképesítéssel rendelkező orvosok száma folyamatosan növekszik (2002-ben 29 fővel), jelenleg az összes orvos 77 %-a foglalkozás-orvostan szakorvos. Hasonlóan kedvező a helyzet a foglalkozás-egészségügyi ápolók szakképzettsége terén is. A szolgálatok által ellátott dolgozói létszám 2 402 649 fő, közel 65 000-rel több, mint az elmúlt évben.

8. ábra

Az ellátott dolgozók foglalkozás-egészségi osztály szerinti megoszlása

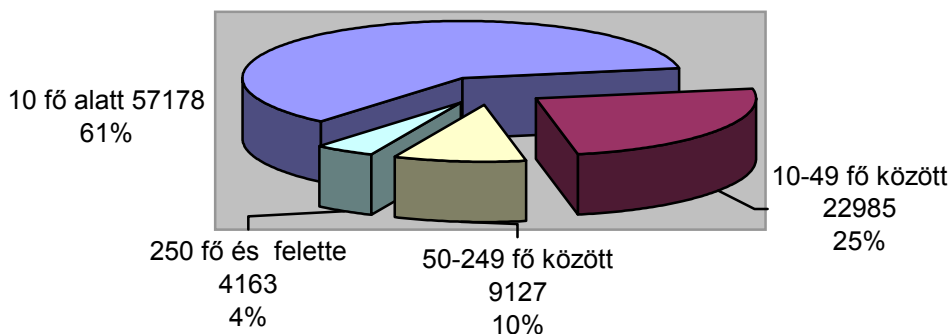

foglalkozás-egészségi osztály

A szolgálatok által ellátott munkavállalók kockázatok szerinti besorolását mutatja a 8. ábra. A legnagyobb kockázatot jelentő „A” foglalkozás-egészségi osztályban foglalkoztatott munkavállalók száma 105 628 fő volt, a „B” foglalkozás-egészségi osztályban 601 301 fő, a „C”-ben 1 042 446 fő, a „D”-ben 653 274 fő dolgozott.

A foglalkozás-egészségügyi szolgálatok által ellátott gazdálkodó egységek száma 9,3 %-kal nőtt a korábbi évhez viszonyítva, jelenleg 93 453. Ennek 61 %-a 10-nél kevesebb főt foglalkoztató gazdálkodási egység, amely jelzi, hogy a mikro-vállalkozásokkal kiemelten kell foglalkoznia a szolgálatnak.

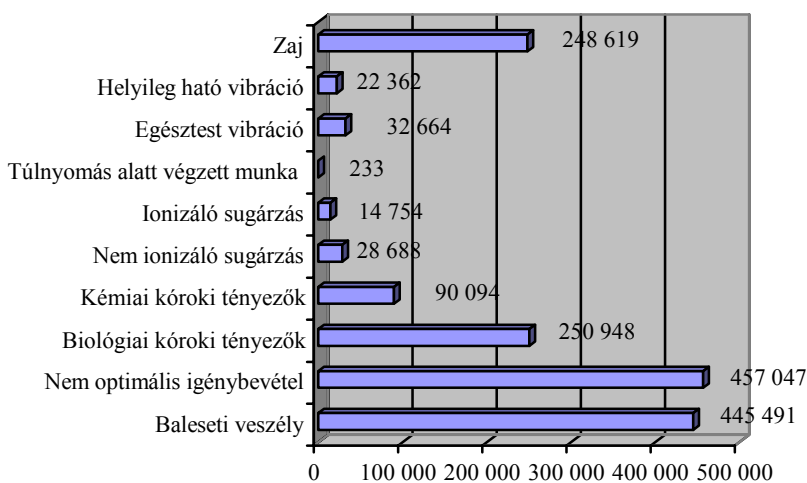
**Foglalkozás-egészségügyi szolgálatok által ellátott gazdálkodó
egységek létszám szerinti megoszlása
2002.**

A munkahelyi kóroki tényezők hatásának kitett dolgozók száma – a 10. ábra szerint – 1 590 900 fő volt, ebből legnagyobb számú munkavállaló baleseti veszéllyel járó (445 491 fő) és a nem optimális igénybevétellel járó munkakörben (457 047 fő) dolgozott. A 9. ábra jól jelzi, hogy az ÁNTSZ által nyilvántartott egységek száma a foglalkozás-egészségügyi szolgálattal ellátott gazdálkodó egységek számának felét sem éri el.

10. ábra

**Munkahelyi kóroki tényezők
2002.**

Járványügyi érdekből kiemelt munkakörben a foglalkozás-egészségügyi alapszolgálatok 417 676 munkavállalót tartottak nyilván.

A foglalkozás-egészségügyi szolgálatok 2002-ben munkaegészségügyi vizsgálatot 127 859 esetben végeztek, a munkahelyen végzett konzultációk száma 23 671 volt.

A szolgálatok egészségfejlesztő tevékenysége népegészségügyi jelentőségű, az orvosok 16 324 előadást tartottak, az egészségfejlesztő programok száma 7 443 volt.

Az alapszolgálatok rendelőn belüli forgalma 4 272 423 volt (közel azonos a 2001. évi forgalommal).

Az alkalmassági vizsgálatok száma 1 945 784 eset volt. Az alkalmassági vizsgálatok struktúrája azonos az előző évvel. 2002-ben a legtöbb vizsgálat a foglalkozási megbetegedések és

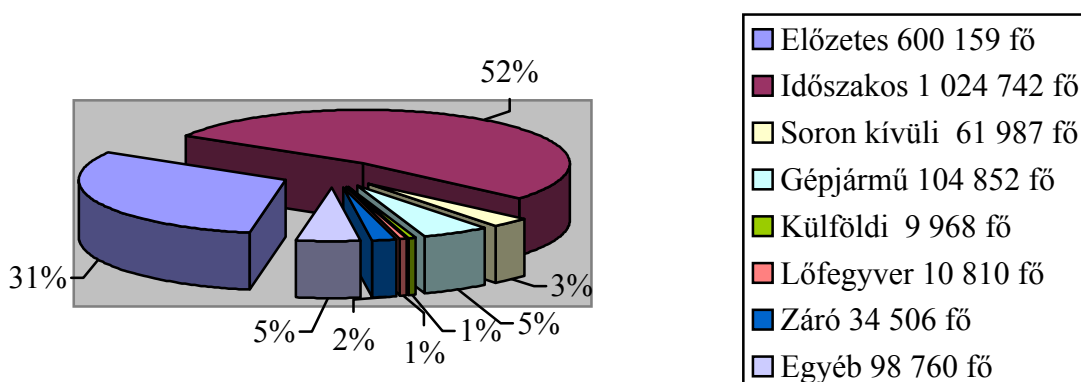

a munkabalesetek megelőzését szolgáló időszakos munkaköri alkalmassági vizsgálatokból adódott. Az adatokból megállapítható, hogy a foglalkozás-egészségügyi szolgálatok rendszeresen ellenőrzik a munkavállalók többségének egészségi állapotát.

Megjegyezzük: olyan nagy esetszámban szűrővizsgálatot, primer prevenció tevékenységet, mint a foglalkozás-egészségügy, egyetlen orvos-egészségügyi szakterület sem végez.

11. ábra

**Munkaköri alkalmassági vizsgálatok szerkezete
2002.**

A foglalkozás-egészségügyi szolgálatok munkakörhöz kötött védőoltásban 76 777 esetben részesítettek munkavállalót.

A foglalkozással összefüggő betegségek felkutatására irányuló szűrővizsgálati esetszám közel azonos az előző évvel: 625 043.

A munkahelyen végzett rehabilitációs intézkedések száma 11 898 volt.

II. Munkavédelmi érdekegyeztetés

Az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzéssel kapcsolatos érdekegyeztetést az Mvt. alapján, a Munkavédelmi Bizottságban részt vevő munkaadói, munkavállalói érdekképviselői szervek és a Kormány képviselői látják el.

Az érdekegyeztetési tevékenység keretében a Munkavédelmi Bizottság az elmúlt évben hat alkalommal tartott teljes ülést és két alkalommal szakmai munkacsoport értekezletet.

A munkavégzésre vonatkozó szabályozás területén a napirendre tűzött jogszabálytervezetek közül két témakör volt különösen fontos, az ezekhez tartozó előterjesztéseket több alkalommal is tárgyalta a Bizottság. Első helyen kiemelhető a jogharmonizációs kötelezettség végrehajtása keretében a munkavédelmi törvény, illetve miniszteri rendeletek megvitatása (részletesebb felsorolás az I. fejezet 5.1. pontnál).

A Bizottságban részt vevő mindhárom képviselő számára kiemelt témakör volt a társadalombiztosítás balesetbiztosítási ágának kialakítása előkészítő anyagaiban való közreműködés, a balesetbiztosítási rendszer kialakítása szükségességének elfogadása.

Az országos érdekegyeztetés intézményes kereteinek év közbeni megújítása során az Országos Munkaügyi Tanács jogutódjaként működő Országos Érdekegyeztető Tanács a korábban működő szakbizottságok között megerősítette a Munkavédelmi Bizottság szakmai fórumát.

A munkavállaló oldal álláspontja szerint a Bizottságban végzett országos munkavédelmi érdekegyeztetés zökkenőmentes volt, javulónak tekinthető. Megkezdte működését – civil kezdeményezésként – a munkahelyi érdekképviselést megvalósító munkavédelmi képviselők országos konzultatív fóruma. A munkavédelmi bírságpénz felhasználására kiírt pályázaton elnyert támogatással megjelent a Munkavédelmi Képviselők Kézikönyve és az ország 10 különböző városában a képviselők továbbképzésére is sor került.

A Munkavédelmi Bizottságban való részvétel, az előkészítő munkák, szakértői szintű tevékenység javítása érdekében a munkaadói és munkavállalói oldal kezdeményezte az anyagi, technikai feltételek fejlesztését, a működési feltételek teljesebb körű biztosítását.

A munkavállalói érdekképviselést az elmúlt évben és kiemelt fontosságot tulajdonított az egészségügyi ágazatban, kedvezőtlen munkakörülmények között dolgozóakra. Álláspontjuk szerint az egészségügyben az eddiginél hathatósabb intézkedésekre van szükség a munkavédelmi helyzet javítására.

Budapest, 2003. június

1. függelék

Munkabalesetek alakulása a beküldött és feldolgozott jegyzőkönyvek alapján, ágazati bontásban 2002-ben

Szakágazat	Csonkolásos összesen	Halálos	Összes baleset	Súlyos cson- kolásos bal- eset	Súlyos összesen	Egyéb súlyos
Mezőgazdaság, vadgazdálkodás és szolgáltatások	16	12	1635	3	22	7
Bányászat *	0	0	22	0	0	0
Élelmiszerek és italok gyártása	18	6	2483	1	7	0
Dohánytermékek gyártása	1	0	20	0	0	0
Textíliák gyártása	5	1	381	2	3	0
Ruházati termékek gyártása, szőrmekikészítés	3	0	283	2	2	0
Bőrkikészítés, bőrtermékek és lábbeli gyártása	3	0	153	1	1	0
Fafeldolgozás	19	3	456	7	11	1
Papírgyártás, kiadói, nyomdai tevékenység	9	2	372	1	4	1
Kőolaj-feldolgozás és kocszgyártás ,nukleáris fűtő- anyag gyártása	1	2	70	0	3	1
Vegyí alapanyagok és termékek gyártása	3	2	397	0	3	1
Gumi- és műanyag termékek gyártása	9	2	735	4	6	0
Nem fém ásványi termékek gyártása	8	1	656	0	1	0
Kohászat	12	0	739	4	6	2
Fémfeldolgozási termékek gyártása	34	3	1311	9	14	2
Gépek, gépi berendezések gyártása és javítása	18	2	1283	5	8	1
Irodagép- és számítógépgyártás	11	2	721	2	5	1
Híradástechnikai termékek gyártása és javítása	2	0	459	0	1	1
Műszergyártás és -javítás	0	0	92	0	0	0
Közüti gépjárműgyártás	7	0	825	1	1	0
Bútorgyártás, egyéb feldolgozóipari termékek gyárt	16	0	410	2	2	0
Nyersanyag visszanyerése hulladékból	0	0	29	0	0	0
Villamosenergia -, gáz- és hőellátás	1	3	247	0	3	0
Víztermelés, -kezelés és -elosztás	2	1	194	0	2	1
Építőipar	22	49	1462	3	64	12
Közüti jármű- és üzemanyag-kereskedelem	4	1	277	0	3	2
Nagykereskedelem	10	7	980	1	11	3
Kiskereskedelem	5	6	1079	1	7	0
Szálláshely szolgáltatás és vendéglátás	2	4	454	0	4	0
Szárazföldi és csővezetékes szállítás	10	20	1719	1	25	4
Vízi szállítás	1	0	16	0	0	0
Légi szállítás	0	0	44	0	0	0
A szállítás kiegészítő tevékenységei	2	5	303	0	7	2
Posta és távközlés	0	4	630	0	5	1
Pénzügyi tevékenység	0	6	62	0	7	1
Biztosítás és nyugdíjalap-kezelés	0	1	24	0	1	0
A pénzügyi tevékenység kiegészítő szolgáltatásai	0	0	6	0	0	0
Ingatlanügyletek	1	2	179	0	3	1
Ingóvagyron kölcsönzése	1	0	32	0	0	0
Számítástechnikai és ehhez kapcsolódó tevékenység	0	0	8	0	0	0
Kutatás és kísérleti fejlesztés	0	0	31	0	0	0
A gazdasági tevékenységet segítő szolgáltatás	1	9	622	0	10	1
Közigazgatás, kötelező társadalombiztosítás	2	4	517	0	4	0
Oktatás	6	1	826	1	2	0
Egészségügyi és szociális ellátás	5	1	1355	0	1	0
Szennyvíz- és hulladékkezelés, köztisztasági szol.	4	0	316	0	0	0
Tagsági viszonyon alapuló, máshová nem sorolt szv.	1	0	60	1	1	0
Szórakoztató, kulturális és sporttevékenység	1	1	212	0	2	1
Egyéb szolgáltatás	3	0	95	0	0	0
Magánháztartások alkalmazottakkal	0	0	0	0	0	0

Területen kívüli szervezetek és testületek	0	0	2	0	0	0
Összesen	279	163	25284	52	262	47

* Nem tartalmazza a bányászati munkabaleseteket. Lásd az I. fejezet 6.2 pont alatt.

2. függelék

A megyékben nyilvántartott munkabalesetek száma és aránya – összes, halálos, összes súlyos – az országos adatokhoz viszonyítva

Megye	Munkabalesetek száma és aránya						
	Összes baleset	Előző év % -ában	Az összes b. % -ában	Halálos b.szám	Az összes h. % ában	Összes súlyos b. száma	Az összes s. % ában
Budapest	4.518	97,4	17,84	25	15,34	38	14,50
Baranya	803	96,3	3,18	5	3,07	9	3,44
Bács-Kiskun	1.168	99,3	4,62	5	3,07	11	4,20
Békés	1.037	86,5	4,10	1	0,61	3	1,15
Borsod-A.-Z.	1.579	103,4	6,25	10	6,13	20	7,63
Csongrád	930	97,2	3,68	6	3,68	9	3,44
Fejér	1.325	92,1	5,24	16	9,82	23	8,78
Győr – M. – S.	1.692	86,4	6,69	9	5,52	16	6,11
Hajdú-Bihar	1.126	100,1	4,45	9	5,52	15	5,73
Heves	841	103,2	3,33	5	3,07	9	3,44
Komárom – E.	1.284	103,0	5,08	6	3,68	10	3,82
Nógrád	918	113,3	3,63	1	0,61	4	1,53
Pest	1.866	104,1	7,38	23	14,11	31	11,83
Somogy	672	104,3	2,66	6	3,68	9	3,44
Szabolcs-Sz.-B.	899	108,6	3,56	9	5,52	15	5,73
Jász – N.-Sz.	1.186	110,4	4,69	10	6,13	17	6,49
Tolna	814	105,9	3,22	1	0,61	2	0,76
Vas	925	102,3	3,66	4	2,45	4	1,53
Veszprém	1.129	97,8	4,47	6	3,68	10	3,82
Zala	470	85,3	1,86	1	0,61	2	0,76
Külföld	102	110,9	0,40	5	3,07	5	1,91
Összesen	25.284	99,0	100,00	163	100,00	262	100,00
